

Rapla valla 2023. aasta eelarve lühiülevaade

Rapla valla 2023. aasta eelarve eelnõu ja seletuskiri on koostatud juhindudes kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest, kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadusest, Rapla valla finantsjuhtimise korrast, Rapla valla arengukavast ja eelarvestrateegiast ning koalitsioonilepingust. Koostamisel on kasutatud 2023. aasta riigieelarve eelnõu materjale, Rahandusministeeriumi ja pankade majandusprognoose, Statistikaameti ning Maksu- ja Tolliameti andmeid.

Rapla Vallavolikogu muutis 29.09.2022 määrusega nr 18 Rapla valla arengukava 2018–2025 ning kinnitas Rapla valla eelarvestrateegia aastateks 2023–2026. Rapla Vallavalitsuse 30.08.2022 korraldusega nr 415 kinnitati 2023. aasta vallaelarve koostamise protsessi läbiviimise ja koostamise tingimused. Rapla Vallavalitsuse 03.10.2022 istungi protokolliga nr 51 kinnitati 2023. aasta eelarve kontrollnumbrid. 2023. aasta eelarve eelnõu koostamise aluseks on septembris vastu võetud Rapla valla eelarvestrateegia 2023–2026, mis tugines põhimõttel, et plaanid on konservatiivsed ja jätkusuutlikud.

Detsembris 2022. läbis eelarveprojekt volikogus I lugemise. II lugemiseks lisandusid projektidest saadavad tulud ja kulud, eelmisest perioodist ületulevad kulud, lisataotlused mis osutusid prioriteetseteks ning tõusid majandus- ja personalikulud – planeeritust palju kiiremini. 2023. aasta eelarve prioriteediks ning suureks väljakutseks sai üldhariduskoolide, lasteaia- ja huvikooliõpetajate, kultuuritöötajate, tugispetsialistide, sotsiaalhoolekande töötajate ning teiste vallalt palka saavate töötajate palgavahendite kasv.

Vallavolikogus läbib eelarve eelnõu vähemalt kaks lugemist. Pärast vallaelarve vastuvõtmist vallavolikogus kinnitab vallavalitsus määrusega eelarve kulude täiendava ja detailsema liigenduse majandusliku sisu järgi (kululiigid), mille alusel asutakse vallaelarvet ellu viima. Rapla valla eelarve ülesehitus on vastutaja põhine. Vallaelarve täitmisel ja elluviimisel osalevad kõik hallatavad asutused, samuti mitmed era- ja kolmanda sektori organisatsioonid, kellele on vallalt ülesanded antud ja kellele eraldatakse vallaelarvest vahendeid. Vallavalitsus vastutab, et oleks rakendatud tõhus finantsjuhtimis- ja kontrollisüsteem, mis aitaks valla raha parimal viisil kasutada. Pärast eelarveaasta lõppu koostab vallavalitsus majandusaasta aruande, sh eelarve täitmise aruande, mida auditeerib sõltumatu audiitor ning seejärel kinnitab vallavolikogu.

Eelarve on koostatud tekkepõhiselt, mis tähendab, et tehingud kajastatakse vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse. Eelarveaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril.

2023. aasta eelarve tulude kogumaht on 40,6 miljonit eurot, millest:

- põhitegevuse tulud 26,7 miljonit eurot;
- investeerimistegevuse tulud 2,9 miljonit eurot;
- finantseerimistegevuse tulud 11 miljonit eurot.

2023.aasta kulude kogumaht on 40,6 miljonit eurot, millest:

- põhitegevuse kulud 27 miljonit eurot;
- investeerimistegevuse kulud 13 miljonit eurot
- finantseerimistegevuse kulud 0,6 miljonit eurot.

Rapla valla tulubaas sõltub maksumaksjast. Rapla valla maksumaksja on kodanik, kelle elukoht on rahvastikuregistris 1. jaanuari seisuga Rapla vald. Rapla valla suurima osakaaluga tulu: tulumaksu laekumist mõjutavad maksumaksjate arv, brutosissetulek ja riigilt igal aastal omavalitsustele kehtestatav tulumaksu laekumise määr.

Tabel 1 Elanikkonna vanuseline koosseis, maksumaksjate ja töötute arvu muutused aastatel 2022–2021

	31.12.2022	31.12.2021	Muutus 2022/2021	Osatähtsus elanikkonnast Rapla vallas 2022
Elanike arv kokku, sh	13 228	13 088	140	
<i>Lapsed 0-6 aastased</i>	<i>1 047</i>	<i>982</i>	<i>65</i>	<i>7,9%</i>
<i>Noored 7 - 18 aastased</i>	<i>1 875</i>	<i>1 840</i>	<i>35</i>	<i>14,2%</i>
Tööealised 19 - 64	7 482	7 498	-16	56,6%
<i>Üle 65 aastased</i>	<i>2 824</i>	<i>2 768</i>	<i>56</i>	<i>21,3%</i>
Maksumaksjate aasta keskmine arv	6 671	6 529	142	50,4%
Registreeritud töötute keskmine arv Rapla vallas	405	427	-22	3,1%

Põhitegevuse tulud

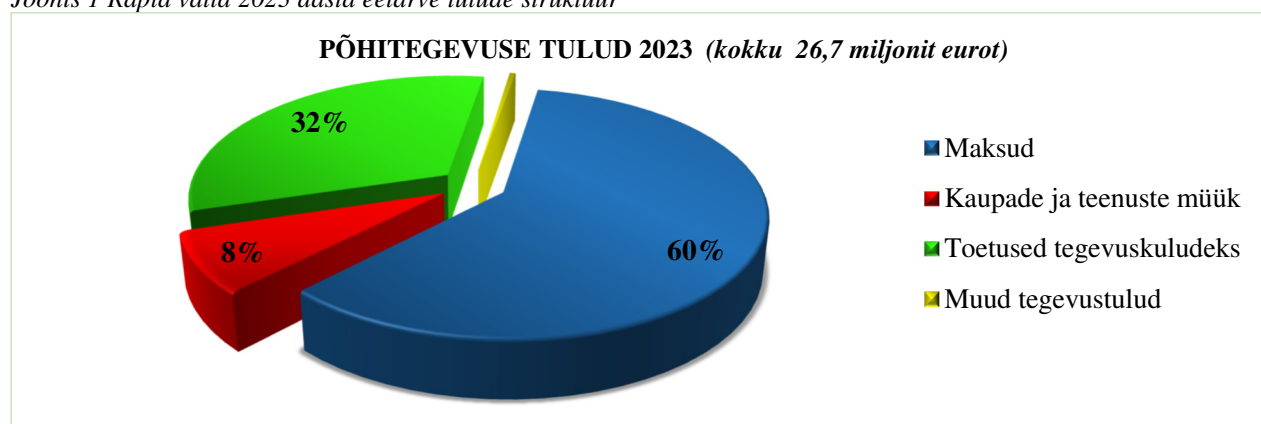
2023. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse tulud 26,7 miljonit eurot, kasv võrreldes 2022. aasta täitmisega 2,1 miljonit eurot (tõus 9%). Eelarve põhitegevustuludest 60% moodustavad maksutulud, 32% saadavad toetused ja

8% kaupade ja teenuste müügist saadavad tulud. Saadavate toetuste eelarves on oluline riigipoolsel toetusel: tasandusfond ja toetusfondi vahendid, mis moodustavad 95% saadavatest toetustest. Kaupade ja teenuste müügist kajastatakse alusharidus-, üldharidus- ja huvikooliteenuse eest saadavaid tasusid teistelt omavalitsustelt ja lapsevanematelt ning laekumisi sotsiaalvaldkonnast; üiritulusid munitsipaal-, sotsiaalkorterite ja külalistemaja majandustegevusest. Hallatavate asutuste üiritulud, pileтите müügi jm. ühekordsed tulud lisanduvad lisaelarvega aasta keskel vastavalt taotlustele.

Tabel 2 Planeeritavad põhitegevusetulud ja võrdlusandmed (miljonites eurodes)

Tunnus	Kirje nimetus	2022	2023 strateegia	2022 eelarve	Muutus võrrelduna strateegiaga	Muutus võrrelduna täitmisega	Tõus 2023/2022
	PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	24,6	25,0	26,7	1,7	2,1	9%
30	Maksutulud	14,5	15,6	15,9	0,3	1,4	10%
32	Tulud kaupade ja teenuste müügist	2,3	1,9	2,1	0,2	-0,2	-7%
3500, 352	Saadavad toetused tegevuskuludeks	7,7	7,3	8,6	1,3	0,9	11%
3825, 388	Muud tegevustulud	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	9%

Joonis 1 Rapla valla 2023 aasta eelarve tulude struktuur

Põhitegevuse kulud

2023. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse kulud 27 miljonit eurot. See on 4,7 miljonit eurot ehk 21% enam kui 2022. aasta tegelik täitmine.

Majandamis- ja personalikulud tervikuna moodustavad põhitegevuskuludest 93% ehk 25,1 miljonit eurot, suurenedes 23% võrra võrrelduna 2022. aasta tegelike kuludega. Antavad toetused moodustavad 7% ehk 1,8 miljonit eurot, vähenedes 1% võrra võrrelduna 2022. aasta tegelike kuludega.

Tabel 3 Planeeritavad põhitegevusekulud ja võrdlusandmed (tuhandetes eurodes)

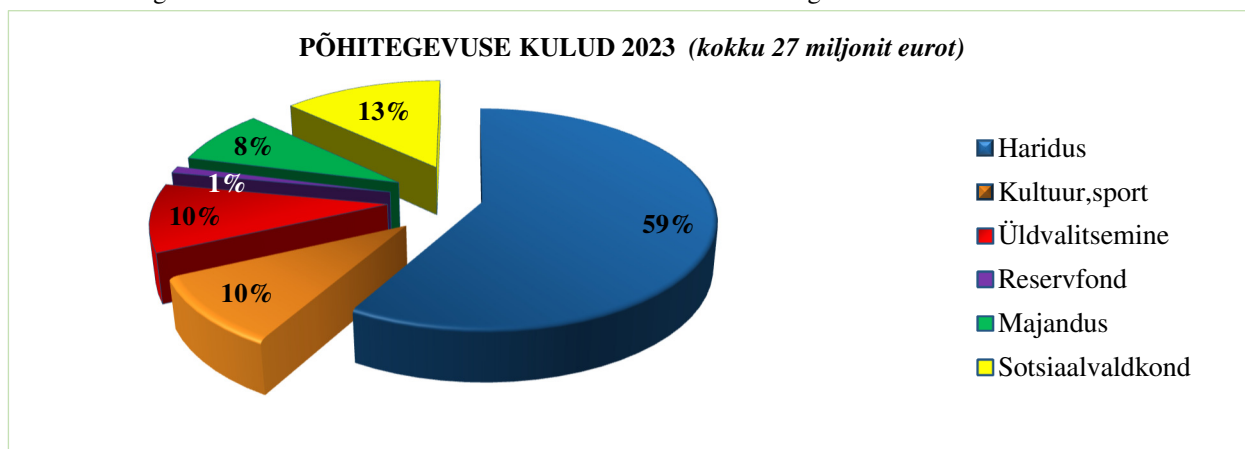
Tunnus	Kirje nimetus	2022	2023 strateegia	2022 eelarve	Muutus võrrelduna strateegiaga	Muutus võrrelduna täitmisega	Tõus 2023/2022
	PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU	22,3	23,9	27,0	3,1	4,7	21%
41, 45	Antavad toetused tegevuskuludeks	1,9	1,6	1,8	0,2	0,0	-1%
	Muud tegevuskulud	20,4	22,3	25,1	2,8	4,7	23%
50	Personalikulud	13,3	14,5	16,2	1,8	2,9	22%
55	Majandamiskulud	7,1	7,6	8,6	1,0	1,5	21%
60	Muud kulud	0,0	0,3	0,3	0,0	0,3	

Põhitegevuse kulud jaotuvad järgmiselt valdkonna põhiselt ning muutused võrrelduna tegeliku täitmisega:

- **Haridusvaldkonnale** on planeeritud 59% ehk 15,9 miljonit eurot, valdkonna kasv 21%.
- **Kultuuri-, vaba aja ja spordivaldkonnale** on planeeritud 10% ehk 2,7 miljonit eurot, valdkonna kasv 15%.

- **Teede ja tänavate, haljasalade ning elamu- ja kommunaalmajanduse korrashoiuks** on planeeritud 8% ehk 2,2 miljonit eurot, valdkonna kasv 31%.
- **Sotsiaalvaldkonnale ja tervishoiule** on planeeritud 13% ehk 3,4 miljonit eurot, valdkonna kasv 11%.
- **Valitsemiskuludeks** on planeeritud 10% ehk 2,6 miljonit eurot, kasv 27%.
- **Reservfondi** osatähtsus eelarve põhitegevuskuludest on 0,75% ehk 0,2 miljonit eurot.

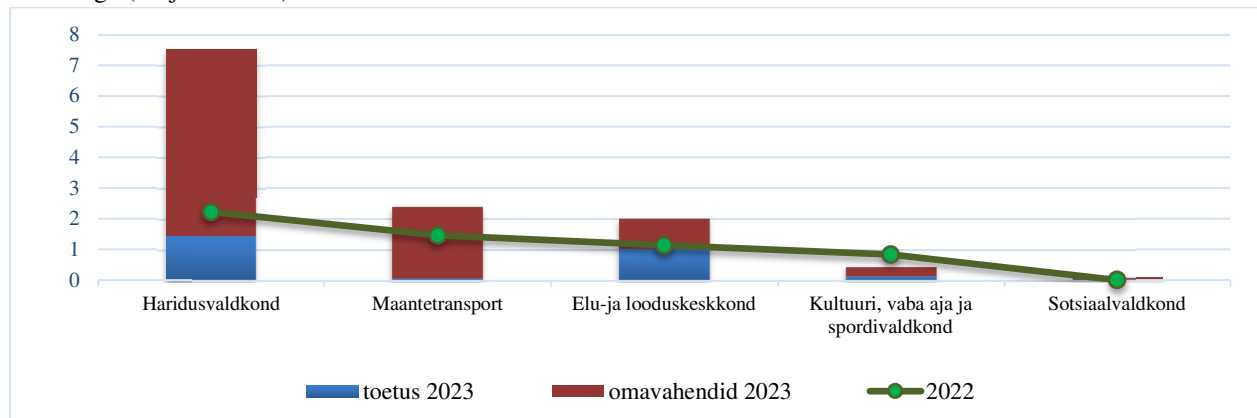
Joonis 2 Põhitegevuse kulude struktuur valdkondade lõikes koos reservfondiga 2023

Investeeringustegevus

2023. aasta eelarves on planeeritud investeeringuteks 12,5 miljonit eurot, millest 2,8 miljonit on kaetud toetustega. 2023. aasta investeeringu maht on üle kahe korra suurem kui 2022. aasta tegelik täitmine (6,9 miljonit eurot). Suuremad objektid: Kaiu Kool, Rapla Muusikakool, Rapla Keskväljaku II etapp, teede parendus, Rapla Keskraamatukogu projekteerimine ja osaline renoveerimine, Purku koolimaja parendustööd, Rapla Lasteaed Naksitrallid ja Hagudi Põhikooli projekteerimine.

Joonis 3 Investeeringud valdkondade ja finantseerimisallikate kaupa 2023. aastal võrrelduna 2022. aasta tegeliku täitmisega (miljonit eurot).

Investeeringute ellu viimiseks on võetud laen 11 miljonit eurot, mis võib suurendada valla netovõlakoormust aasta lõpuks 50 protsendini valla põhitegevustuludest. Vallal on 2023. aasta lõpus laenu ning kapitalirentide kohustusi kokku 14,7 miljonit eurot. Olemasolevate laenude ja intresside tagasimakseid tehakse 2023. aastal 1,1 miljoni euro suuruses summas.

Eelarve kujunemisest, arvnäitajatest ja jaotusest valdkondade lõikes on pikemalt kirjutatud Rapla valla 2023. aasta eelarve seletuskirjas, mis on kättesaadav aadressil: <http://rapla.kovtp.ee/eelarve-ja-majandusaasta-aruanded>

Koostanud
Küllike Orul
Finantsjuht
Kyllike.Orul@rapla.ee